

UNDERVISNINGENS SÆRKENDER OG FORM:

Oplivning og oplysning

Disse to begreber står centralt i vores skole. Oplivning betyder, at man er blevet så glad for livet, at man med stor glæde og energi kaster sig over de udfordringer man bliver stillet overfor. Man agerer ud fra den sikre overbevisning, at man er her i sin egen ret, at man er elsket og ønsket. At have denne tilgang til tilværelsen er desværre ikke en given sag. Derfor lægger vi stor vægt på at bibringe eleverne dette. Det gør vi ved det gode eksempel, ved at vise udveje og omveje, ved at udfordre lige præcis nok. Det gør vi også ved at understrege den menneskelige værdighed, ved at skelne mellem visdom og kløgt, mellem eksistens og materie, mellem at være og at kunne. Det er ind i denne ramme, at oplysningen kommer til sin ret.

Oplysning er at være nysgerrig og at prøve at forstå det uforståelige. At prøve at rumme verden. Det er - med flid og alvor - at kaste sig over naturens og menneskelivets mangfoldige fænomener, undersøge dem og prøve at fatte dem. Det er at gå i dybden med afsindigt små detaljer og stadig have den store sammenhæng med.

Oplysning og oplivning er to sider af samme sag og indbyrdes uadskillelige. Der er klare årsager i de frie skolers historie, der gør, at det har været - og til dels stadig er - nødvendigt at skille dem ad, for på den måde at understrege den folkelige dannelses nødvendighed, dens eksistentielle virkning og dens betydning for samfundets sammenhængskraft. Men det er med disse to begreber som med ægget og hønen. Det er umuligt at sige, hvad der kom først.

"Et barn er ikke en flaske, der skal fyldes, men et bål, der skal tændes", sagde allerede Montaigne og mange har udtrykt sig på lignende måde. Heriblandt Grundtvig: "Og han har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær", og vores mere lokale Christen Kold: "Jeg opliver først, og så oplyser jeg bagefter. Eller i alt fald opliver og oplyser jeg på én gang, og det tror jeg er rigtigt. Thi oplivelse er det han trænger til. Bare bog gør ingen klog!"

De 3 H`er: Hoved, Hånd og Hjerte

På stedet er vi altid opmærksomme på, at børn skal forstås som enkelte individer. Det, der for nogle kan forekomme u håndgribeligt og utilgængeligt, kan for andre være ganske simpelt. Og omvendt. Læring skal derfor ikke forstås som værende en ensopret vej uden forhindringer, men må til enhver tid tilrettelægges således, at undervisningen bliver tilgængelig for alle individer. Der ligges derfor vægt på, at undervisningen i sin form skal tilgodese intellektet (hovedet), det kreative (hånden) og følelserne/sanserne (hjertet).

Enten hver for sig eller i et sirligt samspil. På denne måde vil det enkelte individ føle sig værdifuld i sig selv. Man har muligheden for at føle, at man kan mestre en given opgave enten intellektuelt, kreativt eller følelsesmæssigt. Eller sågar på alle parametre.

Fortælling

Fortælling er en pædagogisk grundform hos os – netop fordi den ophæver pædagogikkens forbandelse, nemlig uligheden mellem lærer og elev. I den gode undervisning bliver dette forhold overskygget af emnet og både lærer og elev bliver opdagelsesrejsende sammen.

Den voksne betræder ukendt grund i et fælles erkendelsesunivers sammen med børnene. Her kan de mest magiske ting ske. Sammen lukker vi øjnene og forestiller os det lille hus på bjerget, mærker spændingen i kroppen når helten står overfor den store udfordring, føler maven der knuger sig sammen, når der tages afsked med en ven og lignende situationer. Ud over at træne fantasien, giver fortællingen grobund for at strejfe mange af de fælles livsvilkår vi må lære om og leve med, som mennesker.

Alle fortællinger danner et fælles fundament og en fælles referenceramme, som tilsammen er med til at skabe vores fælles historie.

Fortælling er desuden en urform som har formidlet vore eksistensvilkår og vor historie gennem tusinder af år. Den direkte henvendelse fra et menneske til et andet er også en sproglig erfaringskategori, der konstituerer og udvikler det etiske rum mellem mennesker. Endelig fastholder denne form respekten for sproget, den talende, den lyttende og det talte ord.

Fællessang

Hver eneste dag året rundt indeholder en halv times samling. Denne indeholder altid en fortælling og fællessange. Det er den sikreste tradition og nok også den ældste. Der bliver sunget 4 – 500 forskellige sange og salmer fra forskellige sangbøger i løbet af et skoleforløb, og rigtig mange af dem bliver sunget mange gange. Den første bog i skolen er en sangbog og mange børn kan mindst 200 sange udenad, når de forlader skolen.

At synge er at give ånden form – helt korporligt. Hver synger med sin stemme og melder sig langsomt vågnende ind i denne dags fællesskab. Nogle bærer og nogle bliver båret, og umærkeligt skifter man fra at blive båret til at bære. Fællessang er vores fælles kulturarv og et fællesskabs-skabende element, for når man synger sammen, hører man sammen. Det individuelle bidrag til sangen smelter sammen, og JEG blir' til OS!

Teater

Alle børn er med i en teaterforestilling hvert år. Nogle år spiller hele skolen en forestilling sammen, andre år spilles i klasseregime. Forestillingerne produceres på alle niveauer lokalt fra kulisse til replik og musik. Stykkerne udvikles dramaturgisk af de medvirkende og replikkerne spilles frem. På denne måde bliver processen organisk og forpligtende og den enkelte forstår sin egen vigtighed i processen. Det er desuden en stor styrke, at man allerede fra Børnehaven har prøvet at stå på en scene foran mange mennesker og højt og tydeligt give sig til kende.

UNDERVISNINGENS FORM:

Klasseundervisning/samlæsning

På Sydthy Friskole er der i øjeblikket 3 samlæste grupper med 15-18 elever i hver, alt efter hvor mange elever der går på skolen. Hver gruppe er tilknyttet et lokale og har en klasselærer. Gruppeundervisningen indeholder primært fagene dansk, matematik og engelsk, men også geografi, historie, samfundsfag og flere andre fag bliver tilgodeset her. Hvert år brydes klasserne op således, at ældste årgang fra hver sammenlæste gruppe får nye gruppekammerater og ny gruppelærer. Man får med andre ord mulighed for at bryde med fastlåste roller hvert år, ligesom man får mulighed for at lære flere af sine kammerater bedre at kende og derved udvikle større horisont.

Ved at samlæse klasser får de yngste elever glæde af de ældste elevers kundskaber og færdigheder. Ligeledes er der flere muligheder for at børnene kan indgå i faglige konstellationer, som giver mening for det enkelte individ, og de ældste elever får mulighed for at udvikle ansvar for de yngre. På denne måde tilgodeses stærke elevers behov, idet de kan danne par med ældre kammerater. Umiddelbarheden og legen fastholdes lidt længere for de ældste elevers vedkommende, idet de dagligt påvirkes af yngre kammerater.

Fredagsværksteder

Om fredagen tilbydes værkstedsfag, hvor eleverne har mulighed for at vælge mellem forskellige udbud af praktisk/musiske og naturvidenskabelige fag for en periode. Her udfoldes hoved, hånd og hjerte for fuld udblæsning, og der skabes rum og mulighed for fordybelse på tværs af årgang og alder. Der kan vælges alt fra eksempelvis fremstilling af 3-retters menu i køkkenet til knivfremstilling på værkstedet. Og alt derimellem.

Ved koblingen mellem praksis og teori, skabes der mulighed for at kunne mestre andet end fagfaglige udfordringer. Relationerne styrkes mellem lærere og elever, men også elever imellem, idet store ofte bliver medansvarlige i de små læring. For mange elever er fredagsværksteder ugens højdepunkt, hvor

tiden står stille og man har lov at fordybe sig i et selvvalgt værksted. Her er der mulighed for at se sine kammerater i et andet og nyt lys.

Temaundervisning/emneuger:

Hvert år har Sydthy Friskole et antal fælles temaer, hvor alle arbejder med det samme emne. I disse temaperioder eksisterer det normale skema ikke, da vi integrerer alle fag i emnerne. Vi underviser med fag i stedet for i fag.

Temaerne har typisk en varighed af 1 uge og varierer meget i indhold. Nogle gange er vi meget teoretiske og andre gange er vi kun praktiske. I disse temaperioder oplever eleverne en optagethed af et emne, der bringer dem langt ud over faget. Der er mulighed for at forfølge en ide på tilfredsstillende vis, og det er denne interesse i verden og livet vi gerne vil fremelske.

Lejrskoler

Hvert år i januar/februar tager den ældste gruppe på skitur i Norge. I maj/juni tager hele skolen på en fælles lejrskole, og derudover laves mindre overlevelsesture og ophold i naturen. Det er vigtigt at eleverne oplever sociale relationer i nye sammenhænge væk fra skolen og hjemmet. Eleverne skal opleve, at de har succes med venner, med at være hjemmefra og med nye oplevelser/udfordringer. Alt sammen medvirkende til at øge deres selvtillid. Ligeledes udviser eleverne ansvarlighed og samarbejde på disse ture, da alle er med til madlavning, oprydning og rengøring. Lejrskoler er små lommer i tiden, hvor man ikke kan gøre andet end at være til stede.